



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань бюджету

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-29, 255-43-61, факс: 255-41-23

Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики

*Про розгляд законопроекту
за реєстр. № 4600 від 16.01.2021*

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на своєму засіданні 30 червня 2021 року (протокол № 94) відповідно до статей 27 і 109 Бюджетного кодексу України та статті 93 Регламенту Верховної Ради України розглянув проект Закону України «Про захист рослин» (реєстр. № 4600 від 16.01.2021), поданий народними депутатами України Соломчуком Д. В., Мезенцевою М. С., Кучером М. І. та іншими, і повідомляє наступне.

У пояснювальній записці до законопроекту відмічається, що його розроблено з метою створення комплексної законодавчої основи у сфері захисту рослин з урахуванням норм міжнародного законодавства. Відтак, законопроект передбачає, у першу чергу, консолідацію /із одночасним внесенням змін/ положень Закону України «Про захист рослин», Закону України «Про карантин рослин», частини Закону України «Про пестициди та агрохімікати» у частині обігу і застосування засобів захисту рослин. Також законопроектом вносяться зміни до ряду нормативно-правових актів щодо застосування пестицидів і агрохімікатів у курортних зонах, на окремих територіях, охорони бджіл, дозвільних документів тощо.

Так, законопроект визначає правові та організаційні засади здійснення заходів щодо забезпечення належного рівня фітосанітарного захисту, обмеження та запобігання поширенню шкідливих організмів, стале та безпечне застосування засобів захисту рослин, а також державного контролю та інших офіційних заходів з метою перевірки дотримання законодавства про захист рослин.

Відповідно до *статті 14 законопроекту* до системи органів виконавчої влади у сфері захисту рослин належать: Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин та компетентний орган. Водночас, визначено повноваження вказаних органів влади у цій сфері (*статті 15-17 законопроекту*).

Слід зауважити, що на відміну від діючого Закону України «Про захист рослин» місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відсутні у

наведеному вище переліку, хоча іншими статтями законопроекту фрагментарно визначаються їх повноваження /наприклад щодо сприяння впровадженню інтегрованої системи захисту рослин, здійснення заходів по запровадженню особливого режиму захисту рослин, визначенню карантинної (демаркованої) зони тощо)/.

Так, законопроектом розширюються повноваження компетентного органу – центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин у частині:

створення та функціонування державних реєстрів у сфері захисту рослин, а саме: Державного реєстру професійних операторів; Державного реєстру професійних користувачів, дистриб'юторів та консультантів у сфері захисту рослин; Державного реєстру осіб, яким надане право здійснювати діяльність у сфері захисту рослин щодо поводження із засобами захисту рослин; Державного реєстру лабораторій у сфері захисту рослин (стаття 11 законопроекту);

уповноваження осіб, визначених цим законопроектом, на здійснення інших офіційних заходів, контролю правомірності та ефективності їхньої діяльності, ведення їх обліку, позбавлення таких повноважень за наявності законодавчих підстав (стаття 17 законопроекту);

проведення аудиту уповноважених лабораторій (стаття 27 законопроекту);

забезпечення функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи компетентного органу (стаття 81 законопроекту);

видачі дозволу для ввезення (пересилання) на митну територію України регульованих шкідливих організмів, рослин, рослинних продуктів та інших об'єктів, призначених для державного випробування, наукових або освітніх цілей, апробації, сортового відбору або розмноження (стаття 42 законопроекту);

видачі дозволу на внесення засобів захисту рослин з повітря (стаття 58 законопроекту);

видачі, переоформлення паспорту рослини (статті 62 і 63 законопроекту);

надання статусу карантинної станції або ізольованого об'єкта та забезпечення їх аудиту (стаття 43 законопроекту);

створення та забезпечення функціонування електронної системи завчасного сповіщення про застосування засобів захисту рослин (стаття 56 законопроекту);

проведення контролю за дотриманням законодавства України про рекламу щодо реклами пестицидів (шляхом доповнення новою статтею 25-2 Закону України «Про рекламу»);

розроблення Національного плану дій щодо зменшення ризиків та негативних наслідків використання засобів захисту рослин на здоров'я людей та довкілля (стаття 35 законопроекту);

залучення кваліфікованих фахівців до спостереження для встановлення фітосанітарного стану території (*стаття 7 законопроекту*) та щорічного моніторингу реалізації Національного плану дій (*стаття 35 законопроекту*);

оцінки ризику та визначення належного рівня фітосанітарного захисту (*стаття 31 законопроекту*);

аналізу фітосанітарного ризику (*стаття 32 законопроекту*);

прийняття рішення про відповідність призначеного прикордонного інспекційного посту вимогам, визначеним у законопроекті (*стаття 67 законопроекту*) тощо.

Поряд з цим, у *Прикінцевих та перехідних положеннях законопроекту* Кабінету Міністрів України доручено затвердити план заходів із створення та облаштування призначених прикордонних інспекційних постів та призначених пунктів пропуску на державному кордоні України.

Таким чином, реалізація вищезазначених положень законопроекту потребуватиме додаткових видатків державного бюджету. Разом з тим, додаткових видатків державного бюджету потребуватиме реалізація положень законопроекту щодо:

забезпечення компетентним органом службовими транспортними засобами для виконання державними фітосанітарними інспекторами обов'язків, передбачених цим законопроектом. При цьому, у разі використання державним фітосанітарним інспектором в службових цілях свого особистого транспортного засобу йому виплачується грошова компенсація */порядок та норми забезпечення службовими транспортними засобами, а також розміри грошової компенсації за використання особистих транспортних засобів у службових цілях, затверджується Кабінетом Міністрів України/* (*стаття 80 законопроекту*);

запровадження посади державного фітосанітарного інспектора з карантину рослин паралельно з головним державним фітосанітарним інспектором чи державним фітосанітарним інспектором з карантину рослин (*стаття 47 законопроекту*);

здійснення зовнішнього аудиту компетентного органу та його територіальних органів, що передбачається проводити щороку за рішенням Кабінету Міністрів України (*стаття 87 законопроекту*).

Про вплив на видаткову частину державного бюджету зазначено також у експертному висновку Міністерства фінансів України (далі – Мінфін) до цього законопроекту (*копія додається*), а також зазначається, що положення частини третьої статті 47 законопроекту щодо діяльності фітосанітарних інспекторів з карантину рослин та надання можливості компетентному органу залучати до заходів державного контролю або інших офіційних заходів кваліфікованих та досвідчених фахівців потребують надання додаткових обґрунтувань.

Належить відмітити, що законопроектом врегульовується питання щодо матеріально-технічного забезпечення компетентного органу (*забезпечення*

державних фітосанітарних інспекторів форменим одягом, службовими транспортними засобами, виплата грошової компенсації за використання ними особистих транспортних засобів у службових цілях), однак Мінфін відмічає, що відповідні положення статті 80 законопроекту слід виключити як такі, що не є нормами законопроекту.

Також Мінфін зауважує про необхідність виключення частини першої-третьої статті 19 законопроекту */щодо окремих вимог до посадових осіб компетентного органу/* та частини третьої статті 20 законопроекту */щодо поширення дії Закону України «Про державну службу»/*, як такі, які не відповідають основним принципам, правовим та організаційним засадам забезпечення публічної, професійної, політично неупередженої, ефективної державної служби, а також порядку реалізації громадянами України права рівного доступу до державної служби, визначеними Законом України «Про державну службу».

Водночас, нововведені у законопроекті плати за видачу дозволів (*стаття 42 та 58 законопроекту*), видачу та переоформлення паспорту рослини (*стаття 62 та 63 законопроекту*) залежно від встановленого Урядом розміру, можуть впливати на зміну обсягів надходжень до державного бюджету від цієї плати, що, у свою чергу, визначатиме обсяг коштів, що отримуватиме компетентний орган за рахунок таких надходжень.

Поряд з цим, законопроектом вилучається з переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності карантинний сертифікат, який на сьогодні видається територіальним органом Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, та засвідчує фітосанітарний стан об'єктів регулювання, що вивозяться та/або ввозяться у карантинну зону, транспортуються територією України */адміністративний збір за видачу такого сертифіката на даний час становить 38,8 гривень/*, що може зменшити надходження до державного бюджету від такого збору.

Крім того, до збільшення надходжень державного бюджету може призвести реалізація наступних положень законопроекту, а саме проведення компетентним органом за плату, розмір якої визначатиметься Кабінетом Міністрів України:

навчання осіб, діяльність яких пов'язана з поводженням із засобами захисту рослин, щодо безпечного поводження із засобами захисту рослин (*стаття 52 законопроекту*);

документальної перевірки, перевірки відповідності та фізичної перевірки вантажів, які підлягають фітосанітарному контролю, що здійснюються у призначених прикордонних інспекційних постах (*стаття 66 законопроекту*);

державного контролю та інших офіційних заходів, здійснення яких відбуватиметься за рахунок операторів ринку (*стаття 93 законопроекту*).

При цьому, Мінфін наголошує, що положення *статті 94 законопроекту* щодо затвердження центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування

державної політики у сфері захисту рослин, переліку адміністративних та інших послуг компетентного органу, а також розміру плати за такі послуги не узгоджуються із нормами статті 5 Закону України «Про адміністративні послуги», відповідно до яких перелік та умови надання адміністративних послуг встановлюються виключно законом, та нормами статті 13 Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) щодо надання державними організаціями та установами платних послуг відповідно до законодавства.

Крім того, законодавча ініціатива, викладена у *статті 92 законопроекту* в частині визначення джерелами фінансового забезпечення діяльності компетентного органу із здійснення заходів державного контролю та інших офіційних заходів коштів, що надходять до спеціального фонду державного бюджету від надання адміністративних та інших платних послуг, не відповідає частині п'ятій статті 13 Кодексу, згідно з якою розподіл бюджету на загальний та спеціальний фонди, їх складові частини визначаються виключно цим Кодексом та законом про Державний бюджет України, а також не узгоджується з вимогами пункту 24 частини другої статті 29 Кодексу, яким встановлено, що плата за надання адміністративних послуг включається до доходів загального фонду державного бюджету, а згідно пункту 36 частини першої статті 64 цього Кодексу плата за надання інших адміністративних послуг, що справляється за місцем надання послуг, зараховується до загального фонду бюджетів органів місцевого самоврядування.

Разом з тим, слід взяти до уваги, що відповідно до вимог Кодексу (частини третя та восьма статті 13, частина четверта статті 23, частина друга статті 48) взяття бюджетних зобов'язань і проведення видатків за спеціальним фондом бюджету здійснюються виключно у межах і за рахунок фактичних надходжень спеціального фонду державного бюджету.

Крім того, законопроектом пропонується врегулювати питання відповідальності операторів ринку (юридичних та фізичних осіб) за порушення вимог законодавства про захист рослин (*стаття 100 законопроекту*) у розмірі від 3 до 30 мінімальних заробітних плат /виходячи з розміру мінімальної заробітної плати, встановленої з 01.01.2021 – 6 000 грн, розмір штрафів становитиме від 18 000 до 180 000 гривень/. Застосування заходів впливу у разі виявлення відповідних правопорушень може опосередковано збільшити надходження державного бюджету, оскільки відповідно до пункту 23 частини другої статті 29 Кодексу до доходів загального фонду державного бюджету, зокрема, віднесено кошти від санкцій (штрафи, пеня тощо), що застосовуються відповідно до закону. Аналогічну думку висловлено також Мінфіном у своєму експертному висновку до цього законопроекту.

Водночас, розробниками законопроекту всупереч вимогам статті 27 Бюджетного кодексу України та статті 91 Регламенту Верховної Ради України не подано відповідних фінансово-економічних обґрунтувань (включаючи відповідні розрахунки) та пропозицій змін до законодавчих актів України щодо скорочення

витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету. На невиконання вказаних вимог звернуто увагу також Мінфіном.

Загалом, Мінфін у своєму експертному висновку до законопроекту зазначає, що реалізація його положень матиме вплив на видаткову та дохідну частини державного бюджету, при цьому вартісну величину впливу визначити неможливо, оскільки необхідних фінансово-економічних обґрунтувань та розрахунків, а також пропозицій щодо джерел покриття додаткових витрат до проекту Закону не надано. Ураховуючи наведене, Мінфін відмічає, що законопроект потребує доопрацювання.

Щодо терміну набрання чинності відповідним законом, то відповідно до вимог частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України, закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду, якщо ж ці Закони України або їх окремі положення приймаються після 15 липня року, що передує плановому – вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

За підсумками розгляду Комітет прийняв рішення, що проект Закону України «Про захист рослин» (реєстр. № 4600 від 16.01.2021), поданий народними депутатами України Соломчуком Д. В., Мезенцевою М. С., Кучером М. І. та іншими:

1) матиме вплив на показники бюджету (збільшуючи надходження (від плати за надання адміністративних та платних послуг) та витрати державного бюджету у сфері захисту рослин). У разі прийняття відповідного закону до 15 липня 2021 року він має вводитися в дію не раніше 1 січня 2022 року, а після 15 липня 2021 року – не раніше 1 січня 2023 року (або 1 січня наступного за цим року залежно від часу прийняття закону).

2) рекомендувати Комітету з питань аграрної та земельної політики при доопрацюванні законопроекту врахувати необхідність приведення положень частини другої статті 92 та статті 94 законопроекту у відповідність до вимог статей 13 та 29 Бюджетного кодексу України, про що зазначається у рішенні Комітету з питань бюджету та експертному висновку Міністерства фінансів України до цього законопроекту.

Додаток: на 3 арк.

Голова Комітету

Ю.Ю. Арістов



ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Арістов Юрій Юрійович

Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000D6452E0032508F00

Дійсний до: 28.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-13/9-2021/217089 від 01.07.2021



563815